

شیوه‌نامه چگونگی ورود کالاهای تجاری و کالاهای تولید شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به سرزمین اصلی**ناظرین/مدیران کل/مدیران محترم گمرکات اجرایی ۱۴۰۳/۶۷۴۳۸۱ مورخ ۱۴۰۳/۰۵/۱۴****مقدمه:**

با توجه به گسترش روزافزون تعداد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در کشور و نیاز به تدوین شیوه‌نامه‌ای برای یکسان‌سازی و ایجاد یکپارچگی در ورود کالاهای تجاری و کالاهای تولید شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به سرزمین اصلی و تکالیف قانونی موضوع مواد ۱۴ قانون مناطق آزاد و ۸ قانون مناطق ویژه اقتصادی همچنین بند ب ماده ۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و مفاد تصویب‌نامه‌های شماره ۳۱۶۳۹/ت/۴۸۰۰۳ ک مورخ ۱۳۹۱/۲/۲۰ و شماره ۱۸۶۹۹۴/ت/۴۷۲۵۷ ه مورخ ۱۳۹۰/۹/۲۶ هیأت محترم وزیران، این شیوه‌نامه تدوین و جهت بهره‌برداری لازم ابلاغ می‌گردد:

مستندات قانونی:**ماده ۱۴ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی**

مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور پس از ثبت گمرکی از شمول مقررات صادرات و واردات مستثنی هستند و مقررات صدور و ورود کالا و تشریفات گمرکی در محدوده هر منطقه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور اعم از مسافری و تجاری تابع مقررات عمومی صادرات و واردات کشور می‌باشد.

ماده ۸ قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی

مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور و یا با سایر مناطق ویژه اقتصادی و مناطق آزاد تجاری - صنعتی پس از ثبت در گمرک از حقوق گمرکی، سود بازرگانی و کلیه عوارض ورود و صدور تحت هر عنوان معاف بوده و مشمول محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های مقررات واردات و صادرات به استثنای محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های قانونی و شرعی نمی‌شود و مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور به استثنای مناطق یاد شده در فوق تابع مقررات صادرات و واردات می‌باشد.

بند (ب) ماده ۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور

کالاهای تولید و یا پردازش شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به هنگام ورود به سایر نقاط کشور به نسبت مجموع ارزش افزوده و ارزش مواد اولیه و قطعات داخلی به کاررفته در آن، تولید داخلی محسوب و از پرداخت حقوق ورودی معاف است.

تبصره ۱- مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای خارجی به کاررفته در تولید، مشروط به پرداخت حقوق ورودی، در حکم مواد اولیه و کالای داخلی محسوب می‌شود.

تبصره ۲- مواد اولیه و قطعات خارجی به کاررفته در کالاهای تولید و یا پردازش شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که در گذشته از سایر مناطق کشور به منطقه ارسال شده و در تولید و یا پردازش محصولی که به کشور وارد می‌شود به کار گرفته شود، در حکم مواد اولیه (داخلی) تلقی و از پرداخت حقوق ورودی معاف است.

تبصره ۳ ماده ۱۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده

واردکنندگان کالا از مناطق آزاد تجاری - صنعتی به سرزمین اصلی مکلفند کالاهای مزبور را به گمرک اظهار نمایند. گمرک موظف است از قسمتی از کالاهای اظهار شده که به موجب بند «ب» ماده (۶۵) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۱/۵/۱۰، «تولید داخل» محسوب می‌شود، فقط مالیات و عوارض، و از قسمت باقی‌مانده که «کالای وارداتی» محسوب می‌شود، مالیات و عوارض و حقوق ورودی را دریافت و مالیات و عوارض آن را به حساب سازمان واریز کند.

تصویب‌نامه شماره ۳۱۶۳۹/ت/۴۸۰۰۳ ک مورخ ۱۳۹۱/۲/۲۰ هیأت محترم وزیران

واردات کالاهای تولید یا پردازش شده در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی به داخل کشور، معادل در صد مجاز قابل ورود کالا که توسط کمیسیون تعیین ارزش افزوده بر اساس مجموع ارزش افزوده و مواد و قطعات داخلی به کار رفته به قیمت کل کالای تولیدی تعیین می‌شود، بدون هرگونه محدودیتی مجاز است و علاوه بر عدم نیاز به ثبت سفارش و گشایش اعتبار، مشمول شرط غیرمجاز و مجاز مشروط نیز نمی‌باشد.

حقوق ورودی قطعات و مواد خارجی (وارد شده از خارج کشور به منطقه) به کار رفته در کالاهای تولید یا پردازش شده در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی هنگام ورود به سرزمین اصلی پس از کسر معافیت حاصل از ارزش افزوده (تعیین شده توسط کمیسیون تعیین ارزش افزوده) محاسبه و اعمال می‌گردد.

تصویب‌نامه شماره ۱۸۶۹۹۴/ت/۴۷۲۵۷ ه مورخ ۱۳۹۰/۹/۲۶ هیأت محترم وزیران

سود بازرگانی‌کالاهایی که به‌صورت تجاری از طریق مناطق آزاد تجاری-صنعتی به سرزمین اصلی وارد می‌شود، معادل پانزده درصد ارزش سیف کالاهای مذکور کاهش می‌یابد.

الف: واردات کالاهای تولید یا پردازش شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به سرزمین اصلی

کلیه مصوبات قبل از جلسه ۴۱۵ کمیسیون تعیین ارزش افزوده بایستی مجدداً در آن کمیسیون مطرح گردد لذا بایستی از پذیرش این دسته از مصوبات خودداری و ذینفعان را جهت اخذ مصوبه جدید به کمیسیون مذکور راهنمایی نمایند.

۱- در صورتی که مواد اولیه و قطعات خارجی به کار رفته در کالاهای تولید یا پردازش شده در مناطق پیش از انجام فرآیند تولید اظهار گردد به لحاظ اینکه هنوز فرآیند تولید محقق نگردیده است ترخیص آن با رعایت کلیه مقررات، پرداخت کامل حقوق ورودی و وجوه متعلقه، اخذ ثبت سفارش و سایر مجوزهای لازم امکان‌پذیر خواهد بود. بدیهی است پس از ترخیص و داخلی شدن مواد اولیه فوق (بر اساس بند ط ماده ۱ قانون امور گمرکی)، می‌بایست اطلاعات آن در جدول ۴ (جدول مواد و قطعات داخلی به کار رفته در تولید) درج و در صورت اخذ مصوبه مربوطه از کمیسیون تعیین ارزش افزوده و رعایت سایر مقررات، هنگام ورود کالای تولید شده به سرزمین اصلی مبلغی معادل در صد ارزش افزوده از حقوق ورودی پرداخت شده قابل استرداد خواهد بود.

به‌عنوان مثال چنانچه حقوق ورودی مواد اولیه و قطعات خارجی به کار رفته در تولید کالایی ۴۰ درصد و میزان ارزش افزوده در یافتی از کمیسیون تعیین ارزش افزوده ۳۵ درصد باشد آنگاه $۲۶ = (۳۵ - ۱) \times ۴۰$ که به این ترتیب مأخذ حقوق ورودی قابل دریافت از ۴۰ درصد به ۲۶ درصد کاهش می‌یابد.

ضمناً پذیرش در خواست استرداد حقوق ورودی همزمان با ورود کالای تولید شده به سرزمین اصلی مدنظر می‌باشد.

۲- به استناد تبصره ۱ بند ب ماده ۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور «مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای خارجی به کار رفته در تولید، مشروط به پرداخت حقوق ورودی، در حکم مواد اولیه و کالاهای داخلی محسوب می‌شود.» بر این اساس چنانچه مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای خارجی به کار رفته در تولید پس از انجام فرآیند تولید و هنگام ورود کالای تولید شده به سرزمین اصلی، بر اساس جدول ۵ (جدول مواد و قطعات خارجی به کار رفته در تولید) منضم به مصوبه کمیسیون تعیین ارزش افزوده به گمرک اجرایی مربوطه اظهار گردد، در حد در صد مجاز قابل ورود کالا صرفاً با اخذ حقوق ورودی ضمن کسر معافیت ارزش افزوده (مطابق با مثال مندرج در بند ۲) و بدون نیاز به ثبت سفارش و سایر مجوزهای قانونی و مقرراتی، و در خصوص مازاد بر در صد مجاز قابل ورود کالا نیز به همین منوال لیکن با اخذ ثبت سفارش جهت مواد خارجی به کار رفته در کالای تولید شده نسبت به انجام تشریفات گمرکی مربوطه اقدام نمایند.

تبصره ۱: اخذ کلیه مجوزهای قانونی متعلقه (نظیر استاندارد، بهداشت، قرنطینه و...) جهت کالاهای تولید شده در مناطق (کالای تمام شده) چه در حد در صد مجاز قابل ورود کالا و چه مازاد بر آن، هنگام ورود به سرزمین اصلی الزامی است.

تبصره ۲: در هر حالت ورود کالای تولید شده در مناطق به سرزمین اصلی (چه در حد در صد مجاز قابل ورود و چه مازاد بر آن) منوط به ترخیص مواد اولیه و قطعات خارجی به کار رفته در تولید مطابق با بند ۲ و یا ۳ فوق‌الذکر (حسب مورد) خواهد بود.

تبصره ۳: حقوق ورودی مواد اولیه خارجی به کار رفته در تولید ضمن لحاظ معافیت ارزش افزوده (چه در حد "در صد مجاز قابل ورود" و چه "مازاد بر آن") دریافت گردد.

تبصره ۴: چنانچه کالاهای وارده از طریق مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی مشمول نظارت‌های قانونی سازمان ملی استاندارد در محدوده این مناطق بوده و دارای پروانه علامت استاندارد ایران باشد، هنگام ورود این دسته از کالاها از منطقه به سرزمین اصلی نیاز به اخذ مجدد مجوز استاندارد نخواهد بود.

ضمناً بر اساس اعلام نظر سازمان غذا و دارو "تمامی محصولات غذایی تولید شده توسط واحدهای تولیدی مستقر در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که پروانه ساخت مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و کد **IRC** که از سوی وزارت بهداشت (سازمان غذا و دارو) صادر می‌شود را دارند، در هنگام ورود به سرزمین اصلی مستلزم اخذ مجوز ترخیص و ورود مجدد از وزارت بهداشت نمی‌باشند.

تبصره ۵: مواد اولیه خارجی به کار رفته در محصول تولیدشده در منطقه، پیش از ورود کالای تولید شده به سرزمین اصلی، می‌بایست به گمرک اجرایی مربوطه اظهار و ترخیص گردد، لذا چنانچه کالای اظهار شده (مواد اولیه خارجی) در حدی باشد که مشمول قاعده 2A قواعد عمومی برای تفسیر سیستم هماهنگ شده گمرکی گردد بایستی مطابق با قاعده مذکور اقدام گردد. ضمناً در صدهای تعیین شده توسط کمیسیون ارزش افزوده به هر میزان که باشد ارتباطی به بررسی قاعده مذکور توسط گمرک اجرایی نداشته و این در صدها رافع مسئولیت گمرک اجرایی در راستای بررسی و اعمال قاعده یادشده نسبت به مواد و قطعات خارجی اظهارشده نخواهد بود.

تبصره ۶: کالاهای تولید شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که در ساخت آن‌ها از مواد اولیه خارجی گروه ۴ استفاده شده باشد چه به میزان در صد مجاز قابل ورود و چه مازاد بر آن، امکان ورود به سرزمین اصلی را ندارند.

بدیهی است ورود مواد اولیه خارجی مشمول گروه ۴ مورد استفاده در تولیدات شرکت‌های تولیدی مستقر در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به محدوده این مناطق، با ارائه ثبت آماری معتبر و منطبق با مواد اولیه موردنظر امکان‌پذیر بوده و کالاهای تولید شده از محل مواد اولیه یادشده نیز صرفاً امکان صادرات به خارج از کشور را خواهند داشت.

۳- هرگونه تغییر در جداول ۴ و ۵ که مؤثر در قیمت CIF کالا و نیز تغییر در نوع تولید بوده باشد منوط به طرح مجدد موضوع در کمیسیون تعیین ارزش افزوده بوده و گمرکات مناطق مجاز به جایگزین نمودن اطلاعات در جداول مربوطه نمی‌باشند مگر اینکه کمیسیون مزبور در این خصوص ترتیب خاصی مقرر یا نسبت به موضوعی موافقت کلی نماید و مراتب نیز از سوی مرکز واردات و امور مناطق آزاد و ویژه به گمرکات مربوطه ابلاغ گردد.

۴- در خصوص مواد اولیه و قطعات داخلی به کار رفته در تولید، در هنگام ورود کالای تولید شده به سرزمین اصلی ارائه اسناد و مدارکی دال بر ورود این دسته از مواد و قطعات از سرزمین اصلی و از مسیر مجاز به منطقه الزامی است.

۵- مقرر گردد برای هر واحد تولیدی پرونده‌ای (سیستمی) تشکیل و در آن کلیه اطلاعات مربوط به واحد تولیدی شامل مصوبات کمیسیون تعیین ارزش افزوده، جداول ۴ و ۵ مربوطه، عملکرد، اطلاعات پروانه‌های مربوط به مواد اولیه و همچنین احکام ورود کالای وارد شده به سرزمین اصلی، اسناد ترانزیتی و سایر موارد مشابه به دقت ثبت و به سهولت قابل دسترسی باشد.

۶- هر واحد تولیدی هنگام درخواست ورود کالای تولید شده خود به سرزمین اصلی موظف است آمار تعداد و مقدار کالای مازاد بر در صد مجاز قابل ورود خود را پس از تأیید سازمان عامل منطقه مربوطه، به گمرک اجرایی ارائه نماید. به هر تقدیر گمرک مذکور می‌بایست اطمینان حاصل نماید کالاهای مازاد بر در صد مجاز قابل ورود که از تولیدات پیشین بر جای مانده است در دفعات بعد در کالای موضوع در صد مجاز وجود نداشته باشد.

۷- ارزش مندرج در جداول شماره ۵ صرفاً جهت دریافت در صد مجاز قابل ورود کالا واجد اعتبار است لذا آن گمرک ملزم است تا با رعایت مواد ۱۴ و ۱۵ قانون امور گمرکی و ۱۰ تا ۲۱ آئین‌نامه اجرایی آن نسبت به تشخیص ارزش و سپس اخذ حقوق ورودی بر اساس ارزش استنباطی اقدام نماید.

۸- با توجه به اینکه مطابق با بند ب ماده ۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و مصوبه شماره ۳۱۶۳۹/ت/۴۸۰۰۳ ک مورخ ۱۳۹۱/۲/۲۰ هیأت محترم وزیران، تسهیلات مربوط به در صد مجاز ورود کالا و همچنین معافیت ارزش افزوده به کالاهای تولید یا پردازش شده در مناطق تعلق می‌گیرد، لذا در صورتی که شرکت‌های تولید یا پردازش کننده در مناطق که بر اساس مصوبات کمیسیون تعیین ارزش افزوده مبادرت به امر تولید یا پردازش می‌نمایند نسبت به انتقال مالکیت کالای موضوع به سایر اشخاص بر اساس قبض انبار قابل معامله اقدام نمایند، هنگام ورود کالای موصوف به سرزمین اصلی استفاده از تسهیلات فوق‌الذکر توسط اشخاص اخیر پس از احراز مالکیت کالا و ارائه موافقت کتبی تولید کننده مربوطه بلامانع خواهد بود.

۹- پذیرش مصوبات کمیسیون تعیین ارزش افزوده و جداول ۴ و ۵ مربوطه از سوی گمرکات اجرایی منوط به ابلاغ آن از طریق دفتر واردات و امور مناطق آزاد و ویژه و یا دفتر صادرات (حسب مورد) می‌باشد. بدیهی است در خصوص هر قلم کالا (موضوع هر ردیف مصوبه و جداول ۴ و ۵ مختص به آن کالا)، یک بار ابلاغ کافی به مقصود بوده و تا هنگامی که در اطلاعات مندرج در جداول مذکور تغییری رخ ندهد نیاز به ابلاغ مجدد آن نخواهد بود.

تبصره: صادرات مواد و مشتقات نفتی علاوه بر رعایت مفاد این بند مستلزم رعایت دستورالعمل‌های ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و بخشنامه‌های مربوطه و صرفاً از مناطق آزاد و ویژه‌ی مجاز امکان‌پذیر خواهد بود.

۱۰- کالاهای تولید شده در مناطق که به خارج از کشور صادر می‌گردند نیازمند اخذ مصوبه کمیسیون تعیین ارزش افزوده می‌باشند.

۱۱- مطابق با مصوبات جلسه ۴۶۷ و ۴۹۳ کمیسیون تعیین ارزش افزوده در خصوص رفع مشکلات واحدهای تولیدی مستقر در مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی مقرر گردید در صورتی که واحدهای تولیدی مزبور مواد و قطعات به کار رفته در تولید خود را صرفاً از جدول شماره ۵ (مواد اولیه و قطعات خارجی) به جدول شماره ۴ (مواد اولیه و قطعات داخلی) بدون هر گونه تغییر در سایر جداول منتقل نمایند و تولید کنندگان مذکور نسبت به میزان در صد مجاز قابل ورود کالا و ارزش افزوده کالای تولیدی خود که در جلسات پیشین کمیسیون تعیین ارزش افزوده مصوب گردیده است هیچ‌گونه ادعایی نداشته باشند از این پس تا اطلاع ثانوی نیاز به ارائه جداول و طرح توجیهی جدید به کمیسیون تعیین ارزش افزوده نبوده و این دسته از تولید کنندگان می‌توانند نسبت به ورود کالا به سرزمین اصلی مطابق با میزان تعیین شده پیشین و با رعایت سایر مقررات اقدام نمایند.

تبصره: با توجه به مصوبات جلسات فوق‌الذکر، در صورتی که کلیه مواد اولیه و قطعات خارجی به کار رفته در محصولات تولیدی شرکت‌های مستقر در مناطق (جدول شماره ۵) قبل از فرآیند تولید ترخیص گردیده و به جدول شماره ۴ (مواد اولیه و قطعات داخلی) انتقال یابد، در صد مجاز قابل ورود محصول تولیدی برابر با یک‌صد در صد تعیین می‌گردد.

۱۲- بر اساس مصوبات جلسه ۴۹۵ کمیسیون تعیین ارزش افزوده در صورتی که ملزومات بسته‌بندی مندرج در جدول ۴ (مواد اولیه و قطعات داخلی) از حیث کمیت و کیفیت دچار تغییر گردد، لیکن در مجموع ارزش مواد مندرج در جدول مذکور تغییری ایجاد نشود، نیاز به طرح مجدد موضوع در کمیسیون نبوده و اقدام بر اساس در صد مجاز قابل ورود و در صد ارزش افزوده پیشین بلامانع خواهد بود.

۱۳- بر اساس مصوبات جلسه ۴۸۸ کمیسیون تعیین ارزش افزوده کلیه شرکت‌هایی که محصولات آن‌ها در کمیسیون تعیین ارزش افزوده مصوب گردیده‌اند (مشروط به اینکه در جداول ۴ و ۵ آن‌ها تغییری ایجاد نگردد)، می‌توانند از نام‌های تجاری مختلف که گواهی‌نامه ثبت علامت معتبر از سازمان ثبت اسناد و املاک کشور دریافت نموده‌اند پس از تأیید اصالت توسط سازمان منطقه و دبیرخانه کمیسیون تعیین ارزش افزوده، برای همان محصولات استفاده نمایند و نیاز به طرح مجدد موضوع در کمیسیون نخواهد بود.

۱۴- در صورتی که کلیه مواد اولیه و قطعات به‌کار رفته در تولید، ساخت ایران بوده و در گذشته از سرزمین اصلی به منطقه وارد شده باشد (مشروط به ارائه اسناد مربوطه)، هنگام ورود کالای تولید شده به سرزمین اصلی نیاز به اخذ مصوبه از کمیسیون ارزش افزوده نخواهد بود.

۱۵- انتقال مستقیم کالاهای وارده از مبادی ورودی دریایی، زمینی، ریلی و هوایی به مناطق آزاد و ویژه اقتصادی تحت رویه تیر و یا عبور خارجی و همچنین انتقال کالاهای تجاری یا تولیدی مابین مناطق آزاد و ویژه اقتصادی با رویه عبور خارجی امکان‌پذیر می‌باشد. انتقال کالا از گمرکات داخلی به مناطق مذکور با استفاده از رویه مرجوعی و نقل و انتقال کالا از مناطق به گمرکات داخلی تحت رویه عبور داخلی میسر خواهد بود.

ضمناً در خصوص نحوه و چگونگی انجام تشریفات تیر، عبور و یا مرجوع کالا به/ از مناطق رعایت دستورالعمل‌های مربوطه، صادره از سوی دفاتر ستادی ذیربط الزامی است.

ب: چگونگی ورود و خروج عمومی کالا به/از محدوده مناطق

۱- گمرک اجرایی مربوطه بایستی ترتیبی اتخاذ نماید تا نسبت به توزین و تشریفات مربوط به کالاهای تجاری وارده از سرزمین اصلی به منطقه و از منطقه به سرزمین اصلی راساً تحت نظارت و کنترل مأمورین گمرک اقدام لازم صورت پذیرد و آن گمرک بر روند تخلیه و بارگیری کالاهای مزبور نظارت کامل داشته در هر مورد ورود و خروج کالا را کنترل و تأیید نمایند.

تبصره: در مناطق ویژه ورود و خروج کلیه کالاها از تمامی مبادی ورودی و خروجی منطقه بایستی تحت نظارت و کنترل گمرک اجرایی انجام گیرد.

در مناطق آزاد نیز تا اطلاع ثانوی هر گونه ورود و خروج کالا مابین مناطق آزاد و سایر نقاط کشور، خروج کالا از منطقه به خارج تحت رویه صادرات و نیز کلیه مبادی خروجی مسافر از منطقه به سرزمین اصلی می‌بایست تحت نظارت و کنترل‌های مستقیم گمرک باشد. ضمناً باستناد مفاد تبصره ۱ ماده ۷۶ قانون امور گمرکی که عنوان می‌دارد، مسافران خروجی از قلمرو گمرکی به مقصد مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در صورتی که از طریق مناطق مذکور از کشور خارج شوند، موظفند کالای همراه خود را به گمرک اظهار نمایند، لذا کلیه گمرکات مستقر در مناطق مذکور می‌بایست نسبت به استقرار در مبادی خروجی مسافر از منطقه جهت اجرای مقررات مربوط به مسافران خروجی از کشور اقدام نمایند.

۲- دفتر کل گمرک اجرایی مستقر در منطقه به‌صورت مک این زه فعال شده، نسبت به ثبت و ضبط اقلام وارده و خارج شده از منطقه اقدام گردد. ضمناً سازمان منطقه موظف است همزمان با تحویل گرفتن کالا، کلیه اطلاعات کالای تحویلی اعم از نوع، میزان و ارزش را به گمرک اعلام نماید.

۳- در خصوص کالاهای تولید یا پردازش شده در منطقه و همچنین کالاهایی که به اعتبار قبض انبار قابل معامله (صادر از سوی سازمان منطقه) توسط صاحب اولیه کالا به سایر اشخاص واگذار گردیده است، با ارائه گواهی مبدأ صادره توسط سازمان منطقه و فاکتور ارائه شده توسط صاحب کالا، مشروط بر آنکه این دسته از اسناد مشخصات کامل کالا را به‌طور دقیق ذکر نموده باشند، نیاز به اخذ فاکتور و گواهی مبدأ دیگری از کشور مبدأ نمی‌باشد. بدیهی است هرگونه مسئولیت در صدور گواهی مبدأ بر عهده سازمان منطقه می‌باشد. ضمناً گواهی مبدأ صادره توسط سازمان‌های مناطق ویژه اقتصادی بایستی به تأیید گمرک اجرایی مربوطه نیز برسد.

بدیهی است چنانچه کالا در منطقه تولید نگردیده و عیناً از خارج به منطقه وارد شده باشد هنگام ورود به سرزمین اصلی بایستی نام کشور سازنده در گواهی مبدأ صادره توسط سازمان منطقه قید گردیده باشد و بررسی ارزش نیز بر اساس مقررات مربوطه خواهد بود.

۴- ضروری است پرسنل گمرکات اجرایی مستقر در مناطق به‌صورت ۲۴ ساعته (شبانه‌روزی) در دروازه‌های ورودی و خروجی که تردد افراد و وسایل نقلیه صورت می‌گیرد مستقر و تردد را بر اساس وظایف محوله کنترل نمایند.

۵- با عنایت به اینکه مسئولیت نگهداری کالا در مناطق مذکور بر عهده گمرک نمی‌باشد لذا دریافت حق بیمه و جاهت قانونی نخواهد داشت و مسئولیت کالا در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی بر عهده سازمان مسئول آن منطقه می‌باشد.

۶- کلیه کالاهایی که در گمرکات اجرایی کشور اظهار و موفق به اخذ مجوزهای قانونی مربوطه (از قبیل استاندارد، بهداشت، انرژی اتمی و...) نمی‌گردند امکان ترانزیت و یا مرجوع به مناطق آزاد و ویژه اقتصادی را نخواهند داشت و حسب مورد بایستی وفق مقررات و با حضور نماینده دادست این معدوم و یا تحت رویه مربوطه از کشور خارج گردند.

چنانچه کالای مذکور در یکی از گمرکات اجرایی مستقر در مناطق اظهار شده باشد، حسب درخواست ذینفع مبنی بر ابطال اظهارنامه ورود قطعی و در صورتی که مشمول مقررات قاچاق نگرند ضمن رعایت مفاد ماده ۱۰۸ قانون امور گمرکی و سایر مقررات مربوطه، نسبت به ابطال اظهارنامه اقدام لازم معمول و با توجه به اینکه کالا در محدوده منطقه آزاد یا ویژه اقتصادی (خارج از قلمرو گمرکی) قرار دارد لذا نیاز به تنظیم اظهارنامه مرجوعی نخواهد بود.

۷- کالای موجود در محدوده مناطق آزاد و یا ویژه اقتصادی که به گمرک اجرایی مربوطه اظهار گردیده است مطابق با تبصره ۳ ماده ۵۴ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی، مشمول ماده ۱۲۴ این قانون و تبصره‌های ۱ و ۲ آن می‌باشد و هرگونه تغییر مالکیت و یا جابجایی و دخل و تصرف در کالای اظهار شده بایستی با هماهنگی و اجازه قبلی گمرک ضمن رعایت مقررات مربوطه انجام گیرد لذا مقتضی است مراتب (اظهار کالا به گمرک اجرایی) بلافاصله و به نحو بایسته به سازمان منطقه ذیربط اطلاع‌رس این گردد. بدیهی است در صورت اطلاع رس این، مسئولیت احتمالی ناشی از عدم رعایت مفاد این بند بر عهده سازمان مسئول منطقه خواهد بود.

پ: چگونگی اجرای مصوبه شماره ۱۸۶۹۹۴/ت/۴۷۲۵۷ هـ مورخ ۱۳۹۰/۹/۲۶ هیأت محترم وزیران (کاهش سود بازرگانی کالاهای وارده از مناطق آزاد)

باستناد مصوبه شماره ۱۸۶۹۹۴/ت/۴۷۲۵۷ هـ مورخ ۱۳۹۰/۹/۲۶ هیأت محترم وزیران "سود بازرگانی کالاهایی که به صورت تجاری از طریق مناطق آزاد تجاری-صنعتی به سرزمین اصلی وارد می‌شود، معادل پانزده درصد ارزش سیف کالاهای مذکور کاهش می‌یابد" براین اساس رعایت موارد ذیل مورد انتظار می‌باشد:

۱- به لحاظ اینکه میزان واردات کالا از محل مصوبه فوق‌الذکر تا سقف چهار میلیارد دلار در هر سال تعیین گردیده است، گمرکات مستقر در مناطق آزاد موظفند نسبت به رعایت سقف مزبور بر اساس سهمیه‌ای که در مقاطع زم این گوناگون از سوی دفتر واردات و امور مناطق آزاد و ویژه ابلاغ می‌گردد اقدام نمایند. بدیهی است در صورت عدم رعایت سقف سهمیه ابلاغ شده، مسئولیت پیامدهای احتمالی بر عهده مدیریت گمرک اجرایی خواهد بود.

۲- با توجه به اینکه کالای همراه مسافر و کالاهایی که مطابق با قانون ساماندهی مبادلات مرزی در قالب سهمیه مرزنشینان وارد می‌شود جهت مصرف شخصی بوده و جنبه تجاری ندارد لذا مشمول کاهش سود بازرگانی موضوع مصوبه مذکور نمی‌گردد.

۳- در صورتی که واحدهای تولیدی مستقر در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی صرفنظر از تسهیلات موضوع مواد ۱۵ و ۱۶ قانون مناطق آزاد و ماده ۱۱ قانون مناطق ویژه و مصوبه شماره ۳۱۶۳۹/ت/۴۸۰۰۳ ک مورخ ۱۳۹۱/۲/۲۰ هیأت وزیران (تسهیلات مربوط به درصد مجاز قابل ورود کالا و ارزش افزوده)، خواهان ورود کالای تولیدی خود به سرزمین اصلی بر اساس ماده ۱۴ قانون مناطق آزاد و ماده ۸ قانون مناطق ویژه باشند، بایستی ابتدا کتباً در خواست خود مبنی بر اعلام انصراف از دریافت تسهیلات مربوط به کالاهای تولید شده در مناطق (خاصه معافیت ارزش افزوده) و عدم طرح هر گونه ادعای احتمالی در آینده را به گمرک اجرایی مربوطه تسلیم و سپس کالای تولیدی خود را همانند کالای خارجی و ذیل ردیف تعرفه کالای تولید شده نهایی اظهار و با رعایت کلیه مقررات قابل ترخیص خواهد بود. بدیهی است در این صورت ثبت سفارش و همچنین قبض انبار و گواهی مبدأ صادره از سوی سازمان منطقه آزاد یا ویژه مربوطه بایستی مطابق با کالای اظهار شده باشد. **تبصره:** اعمال مصوبه شماره ۱۸۶۹۹۴/ت/۴۷۲۵۴ هـ مورخ ۱۳۹۰/۹/۲۶ (کاهش سود بازرگانی کالاهای تجاری وارده از مناطق آزاد) در خصوص کالاهای موضوع این بند که از مناطق آزاد به سرزمین اصلی وارد می‌شوند بلامانع می‌باشد.

ت: نحوه اعمال معافیت‌ها در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی:

با توجه به انواع معافیت موجود در مناطق آزاد و مناطق ویژه، در ادامه ترتیب و نحوه اعمال معافیت‌های مذکور (پس از احراز تعلق هریک از آن‌ها به کالای وارده توسط گمرک اجرایی مربوطه) تشریح می‌گردد:

مناطق آزاد:

۱- در خصوص کالاهای وارده به مناطق آزاد که عیناً به سرزمین اصلی وارد می‌گردد و یا مواد اولیه و قطعات خارجی که قبل از انجام فرآیند تولید یا پردازش در محدوده این مناطق اظهار و ترخیص می‌گردند ابتدا معافیت مناطق محروم، سپس تخفیفات تعرفه ترجیحی و در پایان نسبت به محاسبه و اعمال معافیت مناطق آزاد اقدام گردد. به عنوان مثال چنانچه مأخذ حقوق ورودی کالایی برابر با ۴۰ درصد، معافیت مناطق محروم برابر با ۲۵ درصد و معافیت موضوع تعرفه‌های ترجیحی برابر با ۱۰ درصد باشد، محاسبات مربوطه به شرح ذیل خواهد بود:

مأخذ سود بازرگانی = ۳۶٪

(واحد در صد) مأخذ سود بازرگانی قابل وصول از ارزش گمرکی پس از کسر معافیت مناطق محروم $27 = 36 \times (1 - 25\%)$

سپس نسبت به محاسبه و کسر تعرفه‌های ترجیحی اقدام گردد:

(واحد در صد) مأخذ سود بازرگانی قابل وصول از ارزش گمرکی پس از کسر معافیت تعرفه ترجیحی $24/3 = (1-10\%) \times 27$ و نهایتاً نسبت به کسر معافیت مناطق آزاد از مانده سود بازرگانی اقدام نمایند:

(واحد در صد) مأخذ سود بازرگانی قابل دریافت از ارزش گمرکی پس از کاهش سود بازرگانی مناطق آزاد $24/3 - 15 = 9/3$

۲- در خصوص مواد اولیه و قطعات خارجی به کار رفته در تولید که پس از انجام فرآیند تولید اظهار و ترخیص می‌گردد به ترتیب نسبت به محاسبه و کسر معافیت ارزش افزوده، معافیت مناطق محروم، تخفیفات تعرفه ترجیحی و نهایتاً کاهش سود بازرگانی مناطق آزاد اقدام نمایند. با توجه به مثال پیشین چنانچه میزان معافیت ارزش افزوده برابر با ۳۰ در صد باشد، با عنایت به اینکه معافیت ارزش افزوده از مجموع حقوق ورودی کسر می‌شود آنگاه:

مأخذ حقوق گمرکی پس از کسر معافیت ارزش افزوده $4 \times (1-30\%) = 2/8$

مأخذ سود بازرگانی پس از کسر معافیت ارزش افزوده $36 \times (1-30\%) = 25/2$

مأخذ سود بازرگانی پس از کسر معافیت مناطق محروم $25/2 \times (1-25\%) = 18/9$

مأخذ سود بازرگانی پس از کسر معافیت تعرفه ترجیحی $18/9 \times (1-10\%) = 17/01$

مأخذ سود بازرگانی نهایی پس از کاهش سود بازرگانی مناطق آزاد $17/01 - 15 = 2/01$

مناطق ویژه:

به لحاظ اینکه در مناطق ویژه معافیت مناطق آزاد موضوعیت ندارد لذا نحوه محاسبه همانند مثالهای قسمت قبل در بندهای ۲ و ۱ و صرف نظر از معافیت مناطق آزاد خواهد بود.

تذکر: در اعمال معافیت‌های مذکور که جملگی (باستثنای معافیت ارزش افزوده) صرفاً از سود بازرگانی کسر می‌گردد رعایت اولویت‌های به ترتیب "۱- ارزش افزوده ۲- مناطق محروم ۳- تعرفه ترجیحی و ۴- مناطق آزاد" الزامی است. بدیهی است پس از اعمال معافیت در اولویت‌های نخست چنانچه باقیمانده سود بازرگانی تکافوی تأدیه در صد کامل اولویت‌های پای این را ننماید و کسری از آن را شامل گردد نسبت به اعمال معافیت بمیزان باقیمانده اقدام نمایند.

مثال: با فرض اینکه ارزش کالا برابر با ۱۰۰۰ دلار باشد، در صورتی که پس از لحاظ نمودن تخفیفات موضوع سه اولویت نخست میزان باقیمانده از سود بازرگانی برابر با ۵ در صد ارزش سیف کالا باشد، در محاسبه معافیت اولویت چهارم (مناطق آزاد) علیرغم اینکه میزان مصوب آن ۱۵ در صد ارزش سیف است، نسبت به اعمال ۵ در صد معافیت اقدام نمایند لیکن با توجه به اینکه برای واردات کالا از محل معافیت مذکور سهمیه ارزی تعیین گردیده است (به میزان چهار میلیارد دلار در سال)، لذا در محاسبه میزان سهمیه ارزی بایستی ارزش کامل کالا (۱۰۰۰ دلار) محاسبه و لحاظ گردد مگر اینکه صاحب کالا تمایل به دریافت معافیت اخیر نداشته و از دریافت آن صرف نظر نماید.

ج: مقررات و ضوابط ورود ضایعات حاصل از تولید در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به سرزمین اصلی

۱- چنانچه ضایعات بر جای مانده از کالای تولید شده در منطقه تماماً حاصل از مواد اولیه داخلی (اعم از ساخت داخل و یا خارجی ترخیص شده) باشد، ورود آن به سرزمین اصلی (در حد کیل مصرف و در صد ضایعات تولید)، بدون نیاز به اخذ ثبت سفارش و پرداخت حقوق ورودی و صرفاً با ارائه مستنداتی دال بر عدم زیان بهداشتی و زیست محیطی امکان‌پذیر خواهد بود.

۲- چنانچه ضایعات حاصل از انجام فرآیند تولید متشکل از مواد اولیه خارجی ترخیص نشده باشد، ورود آن به سرزمین اصلی (در حد کیل مصرف و در صد ضایعات تولید)، بایستی تحت ردیف تعرفه خود (ضایعات)، ضمن اخذ حقوق ورودی و با رعایت مقررات صادرات و واردات و اخذ کلیه مجوزهای قانونی و مقرراتی امکان‌پذیر می‌باشد.

توجه: آنچه در موارد فوق‌الذکر آمده است مربوط به ضایعات قابل بازیافت می‌باشد و در خصوص ضایعات غیر قابل بازیافت منجر به معدوم که موفق به اخذ مجوزهای ورود مربوطه نمی‌گردند، می‌بایست اقدام لازم نسبت به معدوم نمودن کالا تحت نظارت مستقیم گمرک اجرایی مربوطه و سازمان‌های ذیربط و مسئول در منطقه صورت پذیرد.

ضمناً در مواردی که کیل یا ضرایب مصرف کالای تولیدی (جهت برآورد میزان ضایعات) برای آن گمرک اجرایی قابل تشخیص نباشد، نسبت به استعلام از سازمان ذیربط اقدام نمایند.

ج: سایر ضایعات موجود در منطقه

در صورتی که ضایعات موجود در مناطق به‌منظور صدور از کشور اظهار گردد، چنانچه بر اساس مقررات جاری مشمول عوارض صادراتی باشد با پرداخت عوارض متعلقه و رعایت سایر تشریفات مربوطه نسبت به مورد اقدام گردد.

ضمناً در خصوص کالاهای ضایعاتی که قصد ترانزیت از منطقه را دارند بایستی هماهنگی لازم با دفتر نظارت بر ترانزیت به‌عمل آورند.

ح: نحوه اظهار و ترخیص کالاهای تولید شده در مناطق آزاد از محل تبصره ۳ ماده ۱۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده

با توجه به اجرایی شدن قانون جدید مالیات بر ارزش افزوده از تاریخ ۱۳/۱۰/۱۴۰۰ و در اجرای تبصره ۳ ماده ۱۷ قانون یادشده اعلام می‌دارد، بر اساس تبصره یادشده، کالاهای تولید یا پردازش شده در مناطق آزاد هنگام ورود به سرزمین اصلی می‌بایست به گمرک اظهار و از آن قسمت از کالا که تولید داخل تلقی می‌گردد صرفاً مالیات و عوارض و از آن بخش کالا که خارجی محسوب می‌شود (مواد و قطعات خارجی به‌کار رفته در تولید)، حقوق ورودی و مالیات و عوارض دریافت گردد، لذا با توجه به اینکه جمع همزمان کالای داخلی و خارجی در یک اظهارنامه گمرکی امکان‌پذیر نمی‌باشد و در راستای اجرای تبصره قانون مزبور و عدم تضییع حقوق دولت مقتضی است دستور فرمایند تا اطلاع ثانوی برای ورود کالاهای تولید یا پردازش شده در مناطق آزاد به سرزمین اصلی بر اساس موارد زیر اقدام لازم معمول دارند:

۱ - با توجه به اینکه وفق تبصره یک بند (ب) ماده ۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای خارجی به‌کار رفته در تولید، مشروط به پرداخت حقوق ورودی، در حکم مواد اولیه و کالای داخلی محسوب می‌شود، لذا طبق روال گذشته و پیش از ورود محصول تولید شده در منطقه به سرزمین اصلی، نخست نسبت به ترخیص مواد و قطعات خارجی به‌کار رفته در تولید مطابق با بند (الف) این شیوه‌نامه اقدام گردد.

تبصره ۱- چنانچه مواد اولیه خارجی، پیش از تولید به گمرک اظهار و ترخیص گردد مطابق با بند (الف-۲) این شیوه‌نامه اقدام گردد.
تبصره ۲- در صورتی که مواد اولیه خارجی، پس از فرآیند تولید اظهار و ترخیص گردد بر اساس بند (الف-۳) این شیوه‌نامه اقدام گردد با این تفاوت که به دلیل تبدیل مواد اولیه به محصول و اخذ کلیه مجوزها در اظهارنامه محصول، دیگر نیاز به اخذ مجوزهای قانونی و مقرراتی در این مرحله نخواهد بود.

۲ - پس از انجام تشریفات ترخیص مواد اولیه خارجی (داخلی شدن مواد اولیه خارجی) و پیش از ورود کالای تولید شده به سرزمین اصلی، بایستی محصول نهایی که فاقد هرگونه ماده اولیه خارجی ترخیص نشده می‌باشد به گمرک اظهار و بر اساس ارزش کل کالا نسبت به محاسبه مالیات و عوارض موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده اقدام و پس از کسر مالیات و عوارض در یافتی در اظهارنامه مربوط به مواد اولیه و قطعات خارجی ترخیص شده، مابقی مالیات و عوارض را اخذ و به حساب‌های مربوطه واریز نمایند.
توجه گردد میزان کسر مالیات و عوارض بابت مواد اولیه خارجی ترخیص شده می‌بایست دقیقاً به نسبت مواد اولیه خارجی ترخیص شده که در محصول نهایی اظهاری به‌کار رفته است باشد.

روش اجرایی بند ۲: با توجه به مکاتبه انجام شده با دبیرخانه شوریاعالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی مبنی بر اینکه به سازمان‌های مناطق آزاد اعلام گردد تا نسبت به صدور قبض انبار محصول برای کالاهای تولید شده در منطقه و حسب مورد قبض انبار تفکیکی از محل قبض انبار محصول اقدام گردد لذا در صورت ارائه درخواست به همراه قبض انبار یادشده از سوی صاحب کالا به آن گمرک، نسبت به ثبت قبض در سامانه جامع انبار گمرک و ارائه شماره قبض انبار ایجاد شده در سامانه به صاحب کالا اقدام گردد. در مرحله بعد ذینفع با ورود به سامانه امورگمرکی (پنجره واحد)، محصول تولیدی را تحت رویه ورود قطعی، دوراظهاری نموده و پس از غیرفعال نمودن بارنامه و ورود شماره قبض انبار ایجاد شده در سامانه جامع انبار که قبلاً از گمرک دریافت شده بود، نسبت به ادامه فرآیند اظهار در سامانه اقدام نماید. با توجه به اینکه با ورود کد تعرفه کالای کامل در سامانه، برای کالا به‌صورت خودکار مأخذ حقوق ورودی مربوطه در اظهارنامه درج می‌گردد (در حالی که محصول تولید شده داخلی معاف از حقوق ورودی است)، لذا با انتخاب آیتم بخشودگی در باکس ۰۴۹ اظهارنامه، نسبت به ورود کل مبلغ مندرج در ردیف ۰۴۱ در باکس مذکور اقدام شود. در سایر موارد اعم از نوع پرداخت (رویه مناطق آزاد) - نوع ارز (ریال) - شرایط تحویل (CIF) و برای نرخ ارز از (عدد ۱) استفاده گردد. ضمناً نیاز به محاسبه و درج هزینه بیمه و کرایه حمل در اظهارنامه مذکور نخواهد بود لیکن در صورت الزام سامانه به ورود مبلغ بابت بیمه و کرایه حمل، به میزان ۱ ریال درج گردد.

درباکس‌های ۰۴۷ و ۰۴۸ مبالغ مالیات بر ارزش افزوده و عوارض به میزان ارزش کل محصول درج و در ادامه بایستی میزان مالیات و عوارض پرداخت شده پیشین در اظهارنامه گمرکی مربوط به مواداولیه خارجی بکاررفته در محصول و به نسبتی که در محصول نهایی به کار رفته است درباکس‌های ۰۴۴ و ۰۴۵ (مربوط به معافیت مالیات و عوارض) محاسبه و درج گردد. در قسمت شرح کالا نیز درج گردد کالای موضوع این اظهارنامه در شرکت... واقع در منطقه آزاد... تولید گردیده است.

ضمناً در راستای نگهداری سقف مبالغ کسر شده از اظهارنامه مواداولیه خارجی مربوطه و عدم تجاوز معافیت اعمال شده در اظهارنامه‌های محصول از مبالغ مندرج در اظهارنامه مواداولیه خارجی، نحوه اقدام به این صورت خواهد بود که کارشناس اظهارنامه محصول تولیدی، می‌بایست نسبت به درج کامنت به شکل زیر در اظهارنامه محصول و اظهارنامه/اظهارنامه‌های مواد اولیه خارجی اقدام نماید: در اظهارنامه محصول: با توجه به اینکه مواداولیه خارجی بکاررفته در این اظهارنامه پیش از این به گمرک اظهار و مالیات و عوارض آن دریافت گردیده است بنابراین در مجموع مبلغ..... ریال از سرجمع مالیات و عوارض این اظهارنامه به شرح زیر از اظهارنامه/اظهارنامه‌های مواداولیه خارجی مربوطه استخراج و کسر گردید:

ردیف ۱- اظهارنامه کوتاژ..... بمیزان.....ریال. و ردیف ۲ و ۳ و.....

در اظهارنامه مواداولیه خارجی: به میزان..... ریال از مالیات و عوارض این اظهارنامه، در اظهارنامه مربوط به محصول تولیدشده، به شماره کوتاژ..... مورد استفاده قرار گرفته است. • مانده مالیات... ریال. • مانده عوارض.... ریال.

شایان ذکر است ارزش اظهاری در اظهارنامه محصول بر اساس صورتحساب معتبر ارائه شده بوده و در هر حال نباید از مجموع ارزش مواداولیه داخلی + مواداولیه خارجی + ارزش افزوده اخذشده از کمیسیون تعیین ارزش افزوده کمتر باشد.

۳- در خصوص مجوزهای موردنیاز برای ترخیص نیز، اخذ کلیه مجوزهای قانونی و مقرراتی برای ورود محصول تولید شده به سرزمین اصلی در اظهارنامه محصول الزامی می‌باشد.

۴- با توجه به اینکه در حال حاضر امکان کسر مالیات و عوارض موضوع بند ۲ از اظهارنامه مواد اولیه خارجی به صورت سیستمی و هوشمند وجود ندارد و این امر باید به صورت دستی انجام پذیرد لذا تا زم این که دفتر فناوری اطلاعات و امنیت فضای مجازی امکان کسر سیستمی را فراهم نماید، اظهارنامه‌های محصول نهایی واحدهای تولیدی مستقر در مناطق آزاد، صرفاً به مسیر سبز هدایت و کلیه بررسی‌های کارشناسی و بررسی مفاد بند ۲ و ۳ این شیوه‌نامه ضمن رعایت سایر مقررات مربوطه برعهده پرسنل درب خروج گمرک مستقر در همان منطقه آزاد خواهد بود.